

ODBOR ANALÝZ A PLÁNOVANIA ————— máj – jún 2023

Vážené kolegyně a kolegovia,

dvojmesačník zahranično-politických analýz a článkov venujeme pestrému výberu štúdií a úvah k možnému vývoju v Rusku, ale aj možným podobám prístupov vo vzťahoch medzi Washingtonom a Moskvou po ukončení bojov na Ukrajine, vrátane podmienok na rokovania o strategickej stabilite. Geopolitika prerastá susedstvo EÚ, ale aj oblasti tvorby technologických štandardov, kde nás osobitne zaujal monitor technologického pokroku Číny, ako aj zhodnotenie výsledkov spolupráce formátu QUAD v Indo-Tichomorí. Náš výber dopĺňa komparácia objemov spojeneckej pomoci pre Ukrajinu a analýza príčin a dôsledkov konfliktu v Sudáne.

Príjemné čítanie vám praje

Tím Odboru analýz a plánovania / Oddelenia strategických analýz

RUSKO PO PUTINovi

Možné dopady prehry Ruska
na Ukrajinu

BIDEN POTREBUJE DOHODU V KONGRESE

Pred začiatkom rokovaní
o náhrade New START

DIALÓG ŠTÁTOV QUAD

Hodnotenie 15-ročnej
spolupráce

TECHNOLOGICKÝ MONITOR

Prehľad globálnej súťaže
o technológie budúcnosti

POMOC PRE UKRAJINU

Komparatívny prehľad
pomoci USA a spojencov

VOJNA A GEOPOLITIKA

Znovuobjavenie geopolitiky
v susedstve EÚ

GEOPOLITIKA TECHNICKEJ ŠTANDARDIZÁCIE

Prístupy EÚ, USA a Číny

PODOBY POLITÍK USA VOČI RUSKU

Zhodnotenie výhod a rizík
citlivejšieho prístupu

KONFLIKT V SUDÁNE

Ako mocenská politika
podnecuje vojnový konflikt

Ak by Rusko utrpelo vojenskú porážku na Ukrajine a Vladimir Putin bol odvolaný z funkcie prezidenta, tak do konca roku 2027 by boli základné črty ruského štátneho systému rozpoznateľné na základe toho, čo už vidíme dnes. Britský analytik A. Duncan predstavuje pre *Chatham House* scenár možného vývoja v Rusku, ktorý je postavený na predpokladoch dosiahnutia prímeria najneskôr v polovici roku 2024, stiahnutia RU z okupovaného územia a čiastočného zrušenia západných sankcií. Autor medzi vnútorné hýbatele ďalšieho vývoja radí domáce sily, ktoré uprednostnia udržanie existujúceho, autokratického, štátnom riadeného kapitalizmu sprevádzaného len obmedzeným tlakom verejnosti a elít na reformu politického a hospodárskeho systému Ruska. Vojenská porážka na Ukrajine bude v Rusku naďalej vyvolávať všeobecnú kritiku západných mocností. Medzi vonkajšie hýbatele vývoja A. Duncan zaraďuje pokračujúci presun geopolitického ťažiska do Ázie, globálne hospodárske turbulencie (napr. prerušenie dodávok, rast úrokov a zraniteľnosť finančných trhov), vrátane zrýchľujúcej sa energetickej tranzície Európy. Čiastočná stabilizácia politických vzťahov medzi Ruskom a západnými mocnosťami nezabráni pocitu rozkolu vo vzťahoch s Ruskom (vplyvom hospodárskych a politických dopadov vojny, absentujúcej mierovej dohody, ktorá by priznala právo na suverenitu UA, ako aj kvôli hlbokým rozdielom v otázkach širšej európskej bezpečnosti).

**ZÁKLADNÉ ČRTY
BUDÚCEHO RUSKÉHO
REŽIMU MOŽNO
POZOROVAŤ UŽ DNES**

Na základe uvedených predpokladov autor prichádza k záverom, že ruský politický systém zostane vo svojej podstate autokratický. Noví lídri RU by napriek zhoršeným podmienkam stále považovali Rusko za veľmoc. Zahraničná politika Ruska by sa vyvíjala na škále medzi autoritárskym uvoľnením (zameraným na vnútornú obnovu a obmedzené zblížovanie so Západom) a tvrdým izolacionizmom sprevádzaným bojovným, protizápadným postojom. Rozdiel medzi

ambíciami a schopnosťami Ruska by sa zväčšil. Hospodársky systém by naďalej bol závislý na prevažne štátnom mechanizme prerozdelenia príjmov z ropy s nízkou pravdepodobnosťou generovať vysoký rast HDP. Hospodárske vzťahy so Západom by boli značne redukované, čo bude vytláčať Rusko k budovaniu úzkych vzťahom s Áziou.

Aj po roku 2027 bude Rusko naďalej predstavovať strategickú výzvu pre západné štáty, keďže post-putinovské vedenie RU bude definovať vzťahy so Západom v kategóriách súperenia. Nedostatok konvergentných záujmov sa prejaví aj v prípade nástupu relatívne pragmatického a transakčne orientovaného vedenia Ruska k moci. Západné vlády budú čeliť neľahkým prekážkam pri chápaní vnútorných rozhodovacích procesov ruského štátu po roku 2027, ktorý môže byť ešte viac netransparentný než je tomu dnes. Efektívna komunikácia s ruským vedením - v záujme ktorej bude jednak, účinné odstrašenie ako aj zníženie rizika nedorozumenia resp. nesprávneho kalkulu - bude frustrujúca, prácna a časovo náročná. Aj v tomto prípade by však nastal podstatne väčší problém, ak by sa k moci dostalo tvrdé autoritárske a izolacionistické vedenie. Tak ako v súčasnosti, aj teraz by bola spolupráca s ruskou občianskou spoločnosťou problematická, možno ešte viac, ak by budúci režim zaviedol ďalšie obmedzenia na domáci informačný priestor ako celok. Západné vlády by museli sledovať potenciál pre nestabilitu v Rusku. Nedostatočné hospodárske výsledky RU by mohli vyvolať politické napätie - tak medzi elitami, ktoré súperia o štátne zdroje, alebo v dôsledku prezbroyenia, alebo len tým, že sa naakumulujú hlboko zakorenené regionálne a sociálne problémy.

Uvedený scenár sa nesnaží o prognózu, ale na základe vopred stanovených predpokladov sa snaží namodelovať jeden pravdepodobný vývoj. Z ktorého vyvodzuje dva hlavné závery – črty budúceho Ruského štátu síce možno vidieť už dnes, ale aj riadená zmena na poste prezidenta po Putinovi vyvolá značnú neistotu v budúcich vzťahoch. A po druhé, práve kvôli tejto neistote je možné konštatovať, že existuje široké spektrum ďalších pravdepodobných výsledkov vývoja v politickej, hospodárskej, či zahranično-politickej oblasti.

Článok analytika Scowcroftovho centra Roberta Soofera, bývalého člena senátneho výboru pre kontrolu ozbrojených síl US sa venuje vyhláseniam Bieleho domu, ktoré avizujú nový prístup administratívy US v oblasti kontroly jadrových zbraní. Kontrola zbrojenia vstupuje do najneistejšieho obdobia za ostatné dekády. Platnosť dohody New START uplynie vo februári 2026, pričom vojna na Ukrajine komplikuje akékoľvek rokovania medzi USA a Ruskom o znení novej dohody. Okrem toho, Čína by do roku 2035 mohla vlastniť 1500 jadrových zbraní a doteraz neprejavila žiadnu reálnu ochotu diskutovať o stropoch na ich počty. Administratíva prezidenta Bidena ostatne vyhlásila, že sa bude "angažovať v bilaterálnych rokovaníach o kontrole zbrojenia s Ruskom a Čínou bez stanovenia akýchkoľvek podmienok", čo vo vystúpení 2. júna bližšie objasnil aj poradca USA pre národnú bezpečnosť Jake Sullivan. Avšak podľa autora článku by si US strana mala stanoviť podmienku a to ešte predtým, než začnú akékoľvek rokovania o bilaterálnej dohode. Totiž Biely dom a Kongres sa nezhodujú na typoch a počtoch jadrových zbraní potrebných na odstránenie nukleárných protivníkov v nadchádzajúcej dekáde vrátane Ruska a Číny, ale aj KĽDR a potenciálne Iránu. Pokiaľ tieto nezhody pretrvávajú, spochybňujú životaschopnosť čohokoľvek, na čom by sa US administratíva mohla dohodnúť v rámci rozhovorov - najmä či by nová zmluva bola ratifikovaná, alebo či by prežila aj zmenu administratívy. Podľa autora avšak existuje možnosť dohody, ktorá by rozdiely medzi Bielym domom a Kongresom preklenula a posilnila by pozíciu US v rokovaníach.

Hrozby pre US sa síce od roku 2010 zjavne zväčšili, ale administratíva k nim zachováva nejednoznačný postoj. Podľa poradcu Sullivana "Spojené štáty nepotrebujú zvýšiť svoje jadrové sily natoľko, aby prevyšovali celkový počet síl našich konkurentov". Podľa Sullivana "účinné jadrové odstrašovanie znamená, že máme lepší prístup - nie viac prístupu". Táto pozícia je v rozpore s pozíciami republikánskych lídrov vo výboroch pre ozbrojené sily tak v Snemovni ako aj v Senáte, ktorí presadzujú "vyšší počet a nové kapacity" jadrových zbraní. Totiž existujú praktické obmedzenia, pokiaľ ide o to, ako rýchlo by US mohli rozšíriť svoje jadrové kapacity, aby vedeli reagovať na expanziu jadrových síl Číny. Do skončenia platnosti zmluvy New START v roku 2026 je jednou z možností znovu obnoviť jadrové hlavice na existujúcich medzikontinentálnych balistických raketách (ICBM) a balistických raketách odpaľovaných z ponoriek (SLBM), ktoré boli v minulosti odstránené, aby sa prispôbili nižším stropom síl podľa novej zmluvy START (tento proces sa nazýva "uploading"). Okrem toho, ťažké bombardéry by mohli niesť ďalšie jadrové bomby, pričom strely s plochou dráhou letu a bombardéry, ktoré boli predtým uspôsobené len na používanie konvenčných zbraní sa môžu modifikovať do pohotovosti pre jadrové operácie.

**MODERNIZÁCIA JADROVEJ
TRIÁDY A KONTROLA
ZBROJENIA IDÚ RUKA V RUKU**

Je celkom možné, že sa RU a US dohodnú na nových (mierne väčších) limitoch jadrových síl, ktoré by zohľadňovali požiadavky US na riešenie rastúceho jadrového potenciálu Číny a obmedzili resp. zredukovali ruské regionálne jadrové zbrane a nové systémy dlhého doletu, na ktoré sa nevzťahuje dohoda New START. Takýto prístup by mohol zachovať stropy (aj keď o niečo vyššie než súčasný strop 1 550 bojových hlavíc) pre všetky jadrové sily US a RU a zároveň umožniť USA riešiť problém dvoch rovnocenných jadrových krajín. Veľkú motiváciu rokovať bude pre Moskvu predstavovať, ak sa bude obávať, že USA vybudujú svoj vlastný jadrový arzenál. Ak však vyhlásenie poradcu Sullivana o „zodpovednom posilnení“ bude znamenať politiku žiadneho nového jadrového potenciálu USA alebo žiadneho rozširovania strategických jadrových síl USA, potom Rusko nemá dôvod prísť k rokovaciemu stolu. Preto je potrebná dohoda, aby Bidenova administratíva napríklad súhlasila s vývojom SLCM-N (*Nuclear-Armed Sea-Launched Cruise Missile*) a pripravila „uploading“ jadrových zbraní do existujúcich ICBM a SLBM. Výmenou za to by republikáni v Kongrese mohli poskytnúť verejnú podporu úsiliu administratívy na zabezpečenie rámca alebo písomnej dohody o kontrole zbrojenia po expirácii New START. Pri takejto dohode by US komunita venujúca sa kontrole zbrojenia videla jednak hodnotu pri pokračovaní obmedzení pretekov v zbrojení, zatiaľ čo komunita zaoberajúca sa odstránením by privítala rozšírené jadrové kapacity, ktoré by reagovali na nárast čínskych jadrových síl. Aj vznik dohody New START za administratívy prezidenta Obamu obdobne spočíval v splnení požiadavky republikánskych senátorov na modernizáciu jadrovej triády, čo demonštruje, že kontrola zbrojenia a jadrové odstrašenie idú ruka v ruku.

Link: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/before-embarking-on-arms-control-talks-biden-needs-a-nuclear-deal-with-congress/>

Hlavným cieľom štvorstranného bezpečnostného dialógu ("QUAD") je zintenzívniť spoluprácu medzi štyrmi partnerskými krajinami - Austráliou, Indiou, Japonskom a Spojenými štátmi - pri riešení naliehavých výziev v Indo-Tichomorí. Medzi tieto patrí ochrana klímy, zdravotná politika a námorná bezpečnosť. Štyroch partnerov však spája predovšetkým vzostup Číny a s ním spojená výzva pre hegemoniu USA v regióne. Avšak ani po 15 rokoch od začiatku formálnych zasadnutí a intenzívnejšej spolupráci sa bezpečnostný dialóg medzi štyrmi nerovnými partnermi skôr javí ako symptóm regionálnej nestability než jej liek. Experti SWP na ázijský región hodnotia vývoj zoskupenie v uplynulých 15 rokoch ako aj hľadajú implikácie pre EÚ a osobitne pre Nemecko.

Keď po druhý krát zvolený japonský premiér Šinzó Abe začal v roku 2017 hovoriť o oživení spolupráce QUAD, tak vzťahy všetkých štyroch štátov s Čínou sa zhoršili, vyostřili sa konflikty v Juhočínskom mori, Východočínskom mori a na indicko-čínskych hraniciach. Okrem toho sa drasticky zhoršili čínsko-americké vzťahy v dôsledku hospodárskej vojny prezidenta Trumpa voči Číne. Konvergujúce vnímanie Číny ako bezpečnostnej a hospodárskej hrozby, ako aj prostriedky zvolené na boj proti rastúcim mocenským nárokom Číny viedli koncom 2017 k obnoveniu zasadnutí štvorky. Tieto spočiatku prebiehali na pracovnej úrovni MZV a od 2019 sa ministri začali stretávať aj osobne. Po tom, ako Bidenova administratíva povýšila QUAD na primárny nástroj realizácie svojej politiky pre Indo-Tichomorie sa od marca 2021 stala spolupráca najvyššou prioritou pravidelných samitov štvorice. Spolupráca QUAD sa zároveň viac inštitucionalizovala. Stále pracovné skupiny v súčasnosti pokrývajú širokú škálu politických oblastí - od poskytovania vakcín Covid-19 až po normy správania sa vo vesmíre.

**QUAD JE SKÔR PRÍZNAKOM
REGIONÁLNEJ NESTABILITY,
NEŽ RIEŠENÍM PROBLÉMU**

Bez ohľadu na uvedený pokrok je QUAD - najmä v záujme zachovania námornej bezpečnosti - skôr príznakom regionálnej nestability než riešením tohto problému. Je to najmä preto, že QUAD neponúka odpoveď na štrukturálny problém protichodných nárokov US a CN na regionálnu hegemoniu. Formát je predovšetkým inštitucionálnou reakciou na toto súperenie. Čínske hegemonistické

nároky zamerané na celý región sú v rozpore so snahami o udržanie prvenstva US v tomto regióne. Toto súperenie sa nevyhnutne riadi logikou tzv. nulového súčtu. Hoci členovia štvorky chvália jej prínos k regionálnej stabilite a spolupráci, formát je v tomto ohľade neoddeliteľnou súčasťou strategického súperenia medzi US a Čínou. Preto ho možno považovať za príspevok k riešeniu problému regionálnej nestability len za predpokladu, že regionálna stabilita sa má dosiahnuť rozhodným postupom proti Číne. Tento predpoklad však nezdiera ani väčšina štátov v regióne, ani nie každý v Európe. Okrem toho, aj v prípade krátkodobého úspechu pri obmedzovaní vplyvu Číny zostáva otázne, či by sa takáto kvázi stratégia zadržovania - ak by v budúcnosti našla dostatočnú podporu - mohla účinne presadiť, pretože silnejší tlak US vedie takmer bez výnimky k rozhodnejšiemu odporu zo strany Číny.

Rastúci význam QUAD pre Európu sa prejavil už v roku 2021. Európska komisia vo svojej Indo-tichomorskej stratégii vyjadrila záujem o spoluprácu s týmto formátom. Rozvoj vzťahov s QUAD však stavia DE a EÚ pred prinajmenšom povrchnú dilemu. Na jednej strane DE a ďalšie európske štáty vo svojich stratégiách pre Indo-Tichomorie presadzujú účinný multilateralizmus zameraný na OSN a inkluzívnosť v rámci koncepcie poriadku založeného na pravidlách. Na druhej strane mnohí z *like-minded* partnerov QUAD majú tendenciu uprednostňovať exkluzívne bi- a minilaterálne prístupy. A to aj napriek tomu, že všetky pracovné skupiny štvorice sa zaoberajú problémovými oblasťami, ktoré by sa mohli riešiť - možno ešte účinnejšie a udržateľnejšie - aj na regionálnej, alebo dokonca globálnej úrovni. Okrem toho, údajné spoločné demokratické hodnoty členov štvorky - jeden z hlavných znakov tohto formátu - často nie sú v súlade s chápaním demokracie väčšiny politických aktérov v Európe. Zameranie sa na autoritársku Čínu a jej nelegitímne a nezákonné praktiky malo tendenciu odvádzať pozornosť od útokov vládnucich strán štvorky na ich vlastné demokratické inštitúcie. Platí to najmä v prípade US a Indie. V dôsledku destabilizujúceho pnutia medzi CN a US je preto pre Európu lepšie neobmedzovať spoluprácu len na členov QUAD, ale zamerať sa na zblížovanie so štátmi, ktoré nepestujú ambície na politiku veľmoci a predovšetkým sa zamerať na predchádzanie rizika na vypuknutie vojenského konfliktu.

Link: <https://www.swp-berlin.org/en/publication/the-quadrilateral-security-dialogue-between-australia-india-japan-and-the-united-states>

Austrálsky inštitút pre strategickú politiku (ASPI) zostavil prehľad pretekov o dominanciu v oblasti vývoja špičkových technológií. Dátami podložená analýza poukazuje na líderstvo Číny v 37 zo 44 sledovaných technológií v oblastiach obrany, vesmíru, robotike, energetike, životného prostredia, biotechnológií, umelej inteligencie, kvantových technológií, či výroby nových materiálov.

Zo štúdie tzv. *Critical Technology Tracker* vyplýva, že v prípade vybraných technológií má všetkých 10 najvýznamnejších výskumných inštitúcií na svete sídlo v Číne a spoločne produkujú deväťkrát viac výskumných prác s rozsiahlym vedeckým dopadom než v poradí druhá krajina (najčastejšie USA). Dôležitú metodologickú poznámku zisťovania predstavuje, že tento monitor je založený na sledovaní verejne dostupného výskumu. Pozoruhodné je, že Čínska akadémia vied sa umiestňuje na vysokých priečkach (a často na prvom alebo druhom mieste) v mnohých zo 44 sledovaných technológií. Rovnako je možné pozorovať, že čínske úsilie je násobené prostredníctvom pritiažnutia talentov a vedomostí - jedna pätina CN vedeckých prác s vysokým prínosom je autorstvom výskumníkov s postgraduálnym vzdelaním absolvovaným v niektorej z krajín zoskupenia *Five Eyes*. Toto vedúce postavenie Číny je výsledok dlhodobého štátom riadeného úsilia Pekingu, ako ho opakovane zdôrazňujú politiky prezidenta Si Ťin-pchinga a jeho predchodcov.

Kľúčovou oblasťou, v ktorej vyniká Čína sú obranné a vesmírne technológie. Pokrok Číny v oblasti hypersonických rakiet schopných niesť jadrové hlavice prekvapil aj americké spravodajské služby a to v auguste 2021. Za uplynulých päť rokov bolo v Číne publikovaných 48,49 % podielu svetových výskumných prác s veľkým prínosom v oblasti vývoja vyspelých leteckých motorov, vrátane hypersonických, pričom Čína hostí sedem z desiatich najväčších svetových výskumných inštitúcií pre túto oblasť výskumu.

US sú na druhej priečke vo väčšine zo 44 sledovaných kľúčových technológií a v súčasnosti vedú v oblastiach, ako sú vysokovýkonná výpočtová technika, kvantová výpočtová technika a vývoj vakcín. Zo súboru zisťovaných údajov vyplýva, že medzi Čínou a US ako dvoma lídrami a všetkými ostatnými krajinami je veľký rozdiel. Zozbierané údaje ďalej poukazujú na malú skupinu štátov druhého sledu, ktorú vedú India a Spojené kráľovstvo. Medzi ďalšie krajiny, ktoré sa pravidelne objavujú v skupine vývoja kľúčových technológií patria Južná Kórea, Nemecko, Austrália, Taliansko a menej často Japonsko.

Autori projektu chcú plasticky zdôrazniť nedostatky pri našom chápaní ekosystému kľúčových technológií, vrátane jeho súčasnej trajektórie. Považujú za dôležité, aby nedostatky vo výskume boli odstránené v snahe predísť budúcnosti v ktorej jedna, alebo dve krajiny dominujú v nastupujúcich priemyselných odvetviach (ako sme boli svedkami pri nástupe technológie 5G) a zároveň získať nepretržitý prístup k dôveryhodným a bezpečným dodávateľským reťazcom. Celkové vedúce postavenie Číny vo výskume a jej dominantná koncentrácia odbornej expertízy v celom rade strategických odvetví má krátkodobé a dlhodobé dôsledky pre demokratické štáty. Z dlhodobého hľadiska toto postavenie Číny vo výskume znamená, že si vytvorila predpoklady, aby vynikla nielen pri súčasnom technologickom vývoji a to v takmer všetkých odvetviach, ale aj v technológiách budúcnosti, ktoré ešte neexistujú. Riziko znásobuje ochota Komunistickej strany Číny použiť nátlakové opatrenia na potrestanie vlád a obchodných spoločností, vrátane zamedzenia prístupu k dodávateľským reťazcom.

V tomto ohľade monitor ASPI navrhuje celkom 23 rôznych odporúčaní, ktoré majú predchádzať nedostatkom vo výskume kľúčových technológií a podnietiť dobehnutie čínskeho náskoku. Medzi opatrenia patrí napr. zriadenie fondu s členským príspevkom vo výške 0,5% až 0,7 HNP z ktorého významný podiel bude smerovať do vysoko rizikového a zároveň vysoko návratného výskumu „veľkých myšlienok“. Demokratické vlády by sa mali pripraviť na udeľovanie technologických víz a grantov medzi spojencami, revitalizovať univerzitné vzdelávanie cestou osobitného školného, reštrukturalizovať daňové zaťaženie súkromného kapitálu v prospech *venture capital* a založiť nové verejno-súkromné partnerstvá (PPP) a centrá výnimčnosti (CoE). Osobitnú úlohu majú zohrávať spravodajské komunity a ich analytické kapacity zamerané na sledovanie výskumu v Číne.

Link: <https://aspi.org.au/report/critical-technology-tracker>

Spojené štáty každoročne posielajú vo forme pomoci miliardy dolárov - oveľa viac, než ktorákoľvek iná krajina - príjemcom na celom svete v snahe presadiť svoje bezpečnostné, hospodárske a humanitárne záujmy. Článok analytikov J. Jedrych a W. Rampe z *European Council on Foreign Relations* (ECFR) kombinuje údaje z viacerých databáz, aby graficky znázornil veľkosť pomoci USA pre Ukrajinu na pozadí balíkov rôznych iných druhov pomoci pre ostatné štáty sveta, vrátane historickej komparácie objemov pomoci USA ako aj jej porovnania s ďalšími donormi.

V roku 2022 zahraničná pomoc USA smerovala na rôzne priority Bidenovej administratívy vrátane boja proti zmene klímy, reakcie na pandémiu COVID-19 a boja proti autokraciám. Od ruskej invázie vo februári toho roku sa však Ukrajina stala zďaleka najväčším príjemcom zahraničnej pomoci USA. Stalo sa tak po prvýkrát, čo sa európska krajina dostala na prvé miesto od čias, keď administratíva Harryho Trumana po druhej svetovej vojne prostredníctvom Marshallovho plánu vyčlenila obrovské sumy na obnovu európskeho kontinentu.

Podľa údajov nemeckého výskumného inštitútu *Kiel Institute for the World Economy*, Bidenova administratíva a americký Kongres od začiatku vojny poskytli Ukrajine pomoc vo výške viac ako 75 miliárd dolárov, ktorá zahŕňa humanitárnu, finančnú a vojenskú podporu. Tieto historické sumy pomáhajú širokému okruhu ukrajinského obyvateľstva a inštitúciám, vrátane utečencov, orgánom činných v trestnom konaní a nezávislým rozhlasovým staniciam, hoci jej väčšiu časť tvorí vojenská pomoc. Veľké balíky pomoci Ukrajine poskytujú aj desiatky ďalších krajín vrátane väčšiny členov Organizácie Severoatlantickej zmluvy (NATO) a Európskej únie (EÚ). Veľká časť tejto pomoci smeruje na zabezpečenie zbraňových systémov, výcviku a spravodajských informácií, ktoré ukrajinskí velitelia potrebujú na obranu proti Rusku, ktoré má jednu z najsilnejších armád na svete. Mnohí západní analytici tvrdia, že vojenská pomoc poskytnutá Spojenými štátmi a ďalšími spojencami zohrala kľúčovú úlohu pri obrane Ukrajiny a v protiofenzíve proti Rusku. Predstavitelia USA a spojencov považujú ruskú inváziu za brutálnu a nezákonnú agresívnu vojnu na hranici NATO, ktorá by si v prípade úspechu podmanila milióny Ukrajincov; podporila by revanšistické ciele ruského prezidenta Putina a motivovala by na podobnú agresiu ďalšie súperiace mocnosti, najmä Čínu.

**UKRAJINA SA STALA
NAJVÄČŠÍM PRÍJEMCOM
POMOCI USA OD ČIAS
MARSHALLOVHO PLÁNU
PRE EURÓPU**

Napriek tomu, že Ukrajina požiadala o určitú modernú výzbroj, ako sú napríklad stíhacie lietadlá, Spojené štáty a ďalšie vlády donorov neboli doteraz ochotné túto techniku poskytnúť, najmä v obave, že by to mohlo viesť k eskalácii vojny. Spojenci NATO sa osobitne obávajú, aby neboli priamo vtiahnutí do bojov, čo by dramaticky zvýšilo riziko nukleárnej vojny. S postupujúcim vývojom bojov sa však tieto vlády postupne zbavovali neochoty poskytnúť Ukrajine sofistikovanejšie prostriedky, ako sú napríklad bojové tanky. Po pätnástich mesiacoch trvania vojny Bidenova administratíva poskytla, alebo súhlasila s poskytnutím dlhého zoznamu obranných kapacít Ukrajine vrátane bojových tankov Abrams, protiletadlových rakiet, pobrežných obranných lodí a vyspelých sledovacích a radarových systémov. Pri porovnaní s pomocou, ktorú USA poskytli iným hlavným príjemcom pomoci v posledných rokoch aj v minulých desaťročiach, vyniká mimoriadny rozsah tejto pomoci. USA od roku 2020 poskytli až \$76.8 mld. pre UA, oproti \$4 mld. pre AF, \$3.3 mld. pre IL, \$2.6 mld. pre JO, \$1.5 mld. pre EG, \$1.2 mld. pre IQ a rovnako pre ET. Porovnanie objemu pomoci USA voči podielu na HDP je pomoc pre Ukrajinu od začiatku invázie rovnako historicky najvyššia vo výške 0,37% HDP, oproti 0,18% HDP pre Izrael v 1979, či 0,15% HDP pre Latinskú Ameriku v 1964, alebo Pakistan v 1962 (0,08%HDP) a Tajvan v 1960 (0,08% HDP).

Avšak pomoc pre Ukrajinu (\$77 mld.) je menej substantívna v porovnaní s domácimi rozpočtovými výdavkami, kde napr. rozpočet Pentagonu v 2021 bol vo výške \$801 mld., sanácia bankového sektora v 2008 (\$700ml), splácanie úrokov štátneho dlhu v 2021 (\$475 USD). US výrazne vyčnieva v pomoci pre UA pri porovnaní s veľkosťou pomoci zo strany inštitúcií EÚ (pozn. avšak menej pri zarátaní aj pomoci EU27). Pomoc európskych krajín pre Ukrajinu dominuje len v relatívnom porovnaní vo vzťahu k veľkosti ich HDP, osobitne v prípadoch Estónska a Lotyšska.

Link: <https://www.cfr.org/article/how-much-aid-has-us-sent-ukraine-here-are-six-charts>

Profesor univerzity v Ghente Sven Biscop napísal pre belgický kráľovský inštitút medzinárodných vzťahov politickú úvahu o strategických záujmoch Ruska v susedstve Európy, ako aj odporúčania pre budúcu stratégiu EÚ.

Tak ako mnohí spojeneckí lídri počas prvej svetovej vojny videli len to, čo mali priamo pred sebou, t. j. súvislú líniu zákopov v Belgicku a Francúzsku, tak mnohí lídri v EÚ dnes vidia len pozemnú vojnu na Ukrajine. Na vlastnú škodu neberú do úvahy, že pre Rusko je jedným zo životne dôležitých záujmov kontrola nad Čiernym morom a prístup k Stredozemnému moru. Rusko v skutočnosti už roky robí to, čo Churchill odporúčal robiť spojencom počas 1. sv. vojny. Zoči voči vnímanej hrozbe z rozširovania EÚ a NATO do východnej Európy obracia Putin európske krídla. Rusko nadviazalo osobitné vzťahy s Tureckom, úspešne zasiahlo v Sýrii, chráni svoju námornú základňu v Tartuse a vytvorilo reťaz svojej vojenskej prítomnosti od pobrežia Stredozemného mora až po strednú Afriku. Európania donekonečna diskutujú o tom, ktorému krídlu, východnému alebo južnému, dať prednosť. Pri pohľade z Moskvy ide o jedno obrovské bojisko, kde Rusko neustále pôsobí ako narušiteľ, ktorý marí plány Európy s cieľom oslabiť EÚ a NATO a odkloniť ich od východnej Európy.

Geopolitické prostredie sa nemení v prospech EÚ. V samotnej Európe by sa dalo povedať, že EÚ a NATO sa konsolidujú, ale zároveň sa cez kontinent opäť natáhuje nepreniknuteľná opona - našťastie oveľa ďalej na východ než v roku 1945. Ak sa v čele Ruska neobjaví konštruktívne vedenie, EÚ môže vzniku tejto hranice len pramálo zabrániť, ale môže aspoň dosiahnuť, aby sa Ukrajina a Moldavsko, ktoré sú už teraz *de facto* členmi Západu, stali silnými, prosperujúcimi a nezávislými štátmi. Na južnom krídle síce pokračujúca strata vplyvu EÚ nepredstavuje priamu hrozbu pre samotné územie EÚ, ale ak sa tento vývoj nezastaví, môže viesť k tomu, že EÚ bude obklopená štátmi, ktoré sú voči jej záujmom ľahostajné, ak nie otvorene nepriateľské. EÚ však musí spolupracovať so svojimi južnými susedmi pri riešení problémov v oblastiach dovozu energií, migrácie a zmeny klímy. V strednej Ázii a na Kaukaze nie je vplyv EÚ ani zďaleka zaručený. Našťastie sa na globálnej úrovni zatiaľ nevytvára žiadny nepriateľský eurázijský blok, ale prípadná eskalácia rivality by rýchlo mohla ukončiť multipolárny poriadok a vyvolať novú studenú vojnu.

**EÚ SA NESTANE
"GEOPOLITICKOU" LEN
NA ZÁKLADE DEKLARÁCIE**

Autor si kladie otázku, akú stratégiu musí prijať EÚ, aby sa vyrovnala s dnešnými geopolitickými zmenami? Po prvé, EÚ sa nestane "geopolitickou" len na základe vlastnej deklarácie. Vertikála rozhodovania musí byť založená na oveľa explicitnejšej geopolitickej analýze a musí sa stať explicitne strategickou tzn. uvažovať v zmysle jasného sformulovania záujmov, cieľov, spôsobov a prostriedkov ako aj dosiahnutia rovnováhy síl medzi spojencami a ich protivníkmi. Takáto "Globálna stratégia 2025" EÚ môže byť založená na štyroch stavebných blokoch:

- 1) Rozširovanie a angažovanosť – EÚ musí viac investovať do rozširovania a keď je raz krajine udelený kandidátsky štatút, tak ďalšie obmedzenia (*bedging*) nie sú potrebné ani prijateľné. Viac angažovania sa je potrebné dosiahnuť s tými štátmi, ktoré o vstup do EÚ nemajú záujem a to cestou Európskeho politického spoločenstva (EPC) s cieľom zabrániť exponovaniu Únie voči dodatočným hrozbám a výzvam.
- 2) Otvorená strategická autonómia - resp. *de-risking* znamená ochranu a nie protekcionizmus pred dovozom tovarov z nútenej výroby a pri skríningu investícií, ako aj manažovanie dodávateľských závislostí, vrátane *friend-shoringu* produkcie a skutočnej reciprocity voči Číne v otázke otvorenosti trhu.
- 3) Iniciatíva *Global Gateway* - predstavuje novú politiku otvorených dverí EÚ pre 21. storočie, ktorej cieľom je zamedziť sféram vplyvu, diverzifikovať a simultánne budovať vyvážené vzťahy s rôznymi mocnosťami. *Global Gateway* musí zahŕňať aj bezpečnostnú dimenziu s jasným premostením na miesta vojenského nasadenia, budovania infraštruktúry a konektivity.
- 4) Efektívny multilateralizmus - znamená budovanie jedného svetového poriadku, so spoločným súborom hodnôt, ktoré budú podporovať všetky štáty v záujme ich politickej a finančno-hospodárskej stability. Multilateralizmus, musí zohrávať proaktívnejšiu úlohu v existujúcich organizáciách ako aj v *ad hoc* koalíciách s nedemokratickými krajinami na riešenie špecifických problémov. Tento kompromis je ďaleko výhodnejší, než vývoj systému medzinárodných vzťahov ponechať len na veľmoci, kde osobitnú výzvu predstavuje Čína.

V súvislosti s májovým zverejnením novej stratégie USA pre štandardizáciu sa Nemecká rada pre medzinárodné vzťahy (DGAP) zamerala na jej analýzu a porovnanie s prístupom EÚ v oblasti technickej štandardizácie. Je totiž dobre známe, že USA a Čína súperia o technologickú dominanciu, ale stanovovanie technických noriem sa ako ústredná oblasť tejto súťaže príliš často ignoruje. Vo svojej novej stratégii pre štandardizáciu USA naznačili, že musia reagovať na čínsky štáto-centrický model stanovovania technických noriem, ktorý obviňujú z politizácie. Tento jav by mohol vážne ohroziť globálne inovácie, ak by spôsobil, že normy stratia svoju širokú akceptáciu a to by bránilo vytváraniu globálnej interoperability a globálnych trhov. Technické normy svoju silu nezískavajú od svojich politických podporovateľov vo veľkých štátoch, ale na základe svojich technických prínosov a širokej akceptácie na trhu, pretože podporujú kompatibilitu výrobkov, ich interoperabilitu a prevádzkovú bezpečnosť, teda aspoň v teórii. V praxi boli technické normy vždy o niečo politickejšie, ako by sa na prvý pohľad mohlo zdať. Ako ústredný prvok technického pokroku sú normy zdrojom štátnej moci a dôležitým faktorom pri určovaní pomernej hospodárskej konkurencieschopnosti.

**HLBŠIA SPOLUPRÁCA
JE ŽIADUCA, ALE
ZĎALEKA JU NEBUDE
ĽAHKÉ DOSIAHNUŤ**

USA získali moc vďaka svojej štandardizačnej sile v priemyselných konzorciách, ktoré dominujú vo vybraných technických odvetviach (napr. internetové protokoly). Európske subjekty získali moc z tradičnej európskej sily v medzivládnych organizáciách, ktoré vyvíjajú medzinárodné štandardy, ako sú Medzinárodná organizácia pre normalizáciu (ISO) alebo Medzinárodný elektrotechnický výbor (IEC). Normy sú tiež nositeľmi spoločenských a politických hodnôt, ako je ochrana súkromia a určité koncepcie udržateľnosti. Čína mala k tvorbe noriem vždy štáto-centrický prístup. Systém štandardizácie v Číne bol celé dekády plne pod kontrolou štátu, s ťažkosťami vplývať na formovanie medzinárodných noriem. To sa však zmenilo. V priebehu ostatnej dekády Čína zreformovala svoju domácu tvorbu štandardov a posilnila zapojenie súkromného sektora. V októbri 2021 prijal Ústredný výbor ČKS stratégiu internacionalizácie čínskych noriem, ktorá stimuluje ich medzinárodnú štandardizáciu cestou preferenčného prístupu, vo verejnom obstarávaní, pri reguláciách, vo forme daňových úľav, zvýhodnených pôžičiek, vývozných úverov a dotácií. V medzinárodných organizáciách zaoberajúcich sa stanovením noriem, sú to súkromné spoločnosti, ktoré zväčša zastupujú štáty – hlavne USA a ČS EÚ. Avšak Čínu tam zastupujú štátne inštitúcie, čo jej umožňuje synchronizovať svoje politické ciele s tvorbou technických noriem.

USA aj EÚ sa obávajú, že Čína by mohla ohroziť celý systém štandardizácie na vlastné politické záujmy. USA a EÚ musia reagovať na čínsku tvorbu štandardov podporovanú štátom, ale zároveň musia udržať nepolitický prístup, ktorý uprednostňuje líderstvo súkromného sektora, ktorý sa v štandardizácii dlhodobo osvedčil. Avšak problémom je, že dnes súkromný sektor v USA, ani v EÚ nepovažuje potlačanie čínskeho technického vplyvu za svoju prioritu. To pre EÚ a USA znamená, že tieto sektory musia byť politicky motivované, alebo sa verejné inštitúcie musia aktívne zapojiť do tvorby štandardov, aby bránili verejné záujmy. Stratégia USA pre oblasť štandardizácie nasleduje stratégiu Európskej komisie z februára 2022. Hoci obe stratégie vyjadrujú preferenciu pre riešenie problémov v rámci existujúceho systému, kde súkromný sektor zohráva úlohu lídra, vyhradzujú si aj právo politicky zasiahnuť. A hoci transatlantickí partneri do veľkej miery zdieľajú rovnaké hodnotenie stavu v oblasti tvorby medzinárodných štandardov, automaticky to neznamená, že sú schopní spolupracovať. Americký zákon na potlačenie inflácie (IRA) ukazuje, že záujmy na transatlantickú hospodársku bezpečnosť sa nie vždy zhodujú. USA posilňujú svoju priemyselnú politiku - čo naznačuje, že by mohli obmedziť prístup zahraničných subjektov vrátane európskych. Na druhej strane Európska komisia (EK) prijala nástroj, ktorý cielene posilňuje európske subjekty v snahe obmedziť zahraničný vplyv na štandardy, ktoré slúžia európskej legislatíve. Systém štandardizácie v EÚ a US naďalej zostávajú výrazne odlišné. Líšia sa dokonca aj v definícii toho, čo sa považuje za medzinárodný štandard. Keď minulý rok EK oznámila, že vytvorí "centrum výnimočnosti", ktoré bude prepájať zdroje a znalosti, USA sa obávali, že vznikne paralelný systém k existujúcemu systému štandardizácie. To poukazuje, že aj keď sa obaja transatlantickí partneri zaviazali podporovať medzinárodné štandardy v obchodných a investičných dohodách, tak nie sú zosúladení. Napriek ochote EÚ a US spolupracovať, rozdielne systémy štandardizácie spolu s rozdielnymi záujmami spôsobujú, že obaja partneri sú si menej podobní, ako by sa mohlo spočiatku zdať. Hlbšia spolupráca je žiaduca, ale zďaleka ju nebude ľahké dosiahnuť.

Link: <https://dgap.org/en/research/publications/geopolitics-technical-standardization>

Skupina analytikov spoločnosti RAND vyhodnocuje výhody kompromisov a okolnosti umožňujúce menej tvrdší, citlivejší prístup USA k RU na vybraných historických príkladoch vývoja vzájomných vzťahov, ktoré takto kategorizuje podľa prevalencie – buď tvrdšieho, alebo citlivejšieho prístupu USA. Na základe týchto zistení analýza RAND odporúča ako strategický postupovať voči RU po skončení bojov na Ukrajine. Totiž, invázia Ruska na Ukrajinu v roku 2022 spôsobila, že konštruktívnejšie vzťahy medzi USA a Ruskom sú v dohľadnej budúcnosti nepravdepodobné. Keď však boje nakoniec ustanú, USA budú naďalej čeliť dlhodobým štrukturálnym potrebám na zlepšenie stability a predvídateľnosti svojich vzťahov s Moskvou.

Keď sú dva štáty rivalmi, alebo majú medzi sebou výrazné rozdiely, môžu zvoliť buď tvrdý, alebo menej tvrdý prístup vo všetkých individuálnych prípadoch konfliktu záujmov. Charakteristickým znakom menej tvrdého prístupu je ochota štátu riešiť záujmy druhej strany ako prostriedku na dosiahnutie vlastných cieľov, pričom menej tvrdý prístup môžu naďalej sprevádzať tvrdé postoje počas rokovaní. Menej tvrdšie prístupy však môžu mať rôzny rozsah a hĺbku, od malých kompromisov v okrajových otázkach až po väčšie ústupky v zásadnejších prípadoch konfliktu záujmov. Jednou z potenciálnych výhod menej tvrdšieho prístupu sú ústupky a vedľajšie zisky zo strany súpera, ktoré sa môžu dosiahnuť počas rokovaní s cieľom uzavrieť dohodu. Vyriešenie jedného alebo viacerých konfliktov môže tiež znížiť riziko prerastenia mierového súperenia rivalov do vojny. Menej tvrdý prístup tak môže znížiť perspektívne náklady spojené s realizáciou tvrdého prístupu, ako sú napr. vyššie výdavky na obranu, udržiavanie predsunutej vojenskej prítomnosti, alebo udržiavanie pripravenosti na vojnu. Avšak inou častou obavou je, že menej tvrdé prístupy môžu presvedčiť protivníka, že USA majú slabú vôľu, alebo sú nerozhodné, čo znamená, že nie sú ochotné znášať vysoké náklady na obranu svojich záujmov. To by mohlo spôsobiť, že súperiaci štát sa stane odvážnejším - náročnejším pri rokovaní, alebo sa zvýši pravdepodobnosť na začatie vojenského zásahu - v očakávaní, že ten sa nestretne s odporom.

Prínosy aj náklady menej tvrdých prístupov môžu byť ovplyvnené okolnosťami, za ktorých k týmto prístupom dochádza. Po prvé, neistota a nedôvera môžu spôsobiť, že štát sa bude obávať, že ústupky by mohli zvýšiť moc súpera, alebo znížiť jeho vlastnú moc, alebo viesť štát k presvedčeniu, že súper môže akúkoľvek dohodu nedodržať. Po druhé, kombinácia politik štátu - vrátane pokračujúcej súťaže v jednej oblasti - môže utvrdiť súperu v presvedčení, že napriek niektorým menej tvrdým prístupom nedochádza k pozitívnej zmene v správaní štátu. Po tretie, štáty môžu mať motiváciu skresľovať silu svojho rozhodnutia v danej otázke, aby mohli tlačiť na dohodu, ktorá je viac v súlade s ich vlastnými preferenciami. Takéto motivácie môžu spôsobiť, že štáty budú podozrievavé voči tvrdeniam svojich súperov. Napokon, keď vedúci predstavitelia štátu prijmú určitú stratégiu, naďalej pretrváva riziko, že byrokrati na nižších úrovniach by mohli presadzovať politiky, ktoré sú neúmyselne, alebo aj úmyselne v rozpore s prijatou stratégiou, alebo sa dokonca pokúsia novú stratégiu sabotovať.

Analýza RAND na základe vyhodnotenia štyroch prípadových štúdií vzťahov s RU (medzi UK-RU v 1899-1914, medzi US-ZSSR v 1945-1946, medzi US-ZSSR v 1969-1975 a medzi US-RU v 2009-2013) preto odporúča:

- Ak USA budú chcieť zaujať menej tvrdý prístup k Rusku ako nástroj stabilizácie vzťahov, budú musieť začať rokovania o základných bezpečnostných obavách Ruska (*Core Security Concerns*);
- Ak Spojené štáty prijmú limitovaný, menej tvrdý prístup na dosiahnutie užších, špecifických cieľov, mali by zostať v strehu, že vzťahy sa pravdepodobne opäť zhoršia kvôli nevyriešeným otázkam;
- Najlepšie načasovanie pre obnovenie vzťahov (*Outreach*) USA s Ruskom môže nastať počas konštruktívnejšieho obdobia v americko-čínskych vzťahoch, alebo keď v CN-RU vzťahoch nastane napätie.

**OBNOVENIE VZŤAHOV
USA S RUSKOM MÔŽE
NASTAŤ POČAS OTEPLENIA
VZŤAHOV USA S ČÍNOU,
ALEBO OCHLADENIA
VZŤAHOV ČÍNY S RUSKOM**

Vzostup CN a domáce výzvy USA znamenajú, že Washington môžu začať zvažovať menej tvrdé prístupy k RU. Analytici by preto mali vyhodnotiť, ktoré konkrétne prístupy by boli schodné vzhľadom na záujmy USA a Ruska, preferencie a správanie krajín ovplyvnených súperením US-RU (napr. UA), aliančnú dynamiku a ďalšie faktory.

Link: https://www.rand.org/pubs/research_briefs/RBA1862-1.html

Šéf *International Crisis Group* C. Ero a jeho výkonný viceprezident R. Atwood analyzujú pre *Foreign Affairs* príčiny ozbrojeného konfliktu v Sudáne, ktorý zostáva v tieni ruskej invázie na Ukrajinu, či rastúceho napätia medzi Čínou a US o Tajvan. Od apríla, keď vypukli boje medzi sudánskymi ozbrojenými silami a polovojeniskou skupinou, ktorá je známa zverstvami spáchanými pred dvadsiatimi rokmi v Darfúre, bolo prinútených opustiť svoje domovy najmenej 700 tisíc ľudí, stovky ich bolo zabitých a ďalšie tisíce zranených. Dynamika sudánskeho konfliktu odráža dynamiku mnohých vojen. Pramene a znaky týchto konfliktov spočívajú v snahe zbaviť sa desaťročia trvajúcej diktatúry, neúmerne postihujú civilistov a sú ovplyvňované zásahmi zo zahraničia. Zapojenie čoraz väčšieho počtu vonkajších aktérov - nielen veľkých mocností, ale aj stredne veľkých štátov, ako sú Irán, Turecko a monarchií v Perzskom zálive - vyvolalo a zároveň aj predlžuje túto najnovšiu sériu vojen.

V období po skončení studenej vojny sa globálne vyhliadky na vznik konfliktov zdali byť menej pochmúrne. Dekádu optimizmu pri nástupe liberálnej demokracie a kapitalizmu, po rozpade ZSSR, bolo tiež obdobím aktivizmu OSN a rozkvetu peacekeepingu, čo prispelo k celosvetovému poklesu počtu konfliktov. Avšak približne od roku 2010 sa počet konfliktov a obetí vojen opäť zvýšil. Vojny vyvolané arabskými povstaniami v Líbyi, Sýrii a Jemene v rokoch 2010 - 2011 a nové konflikty v Afrike, z ktorých niektoré vznikli prelievaním z arabských konfliktov spočiatku podporovali tento nárast. Podľa najnovších údajov *Uppsala Conflict Data Program*, v súčasných konfliktoch na celom svete ročne zomrie viac ako trikrát viac ľudí než vo vojnách pred dvomi desaťročiami. Tieto nové konflikty majú niekoľko spoločných znakov. Prvým je, že viaceré z nich pramenia zo zmarených snáh dostať sa spod autoritatívnej vlády. V Líbyi, Mjanmarsku, Sýrii, Jemene a do určitej miery aj v Etiópii sa konflikt začal sociálnymi nepokojmi a búrlivými pouličnými protestmi - často vyvolanými hospodárskymi ťažkosťami alebo hnevom na autokratickú a neschopnú vládu - ale všetky sa skončili chaosom. V niektorých prípadoch sa režimy bránili; napríklad v Sýrii sa prezident Bašár al-Asad udržal pri moci. V iných prípadoch diktátori padli, ale inštitúcie, ktoré sa vyčerpali a spoločnosti, ktoré sa rozdelili, nedokázali odolať následnému boju o moc. Tieto boje prebiehajú podľa opakujúceho sa scenára: ľudia očakávajú zmenu, stará garda sa snaží zachovať si svoje privilégia, nové ozbrojené frakcie chcú získať podiel. Nevyriešené etnické, náboženské alebo rasové napätie podnecuje fragmentáciu. Čoraz viac sa ukazuje, že mierové dohody, ktoré by rozdelili moc a zdroje spravodlivým, alebo uspokojivým spôsobom sa nedajú dosiahnuť. Z tohto pohľadu je vývoj v Sudáne až príliš familiárny. V Sudáne je tiež zapletená väčšia škála zahraničných mocností, než tomu tak mohlo byť len pred niekoľkými desaťročiami.

SVET SI NEMÔŽE
DOVOLIŤ ĎALŠIU
KATASTROFÁLNU
VOJNU

Dnešné konflikty často pretrvávajú z časti preto, že sú komplexnejšie než v minulosti a často sa na nich podieľa nielen viac cudzích mocností, ale aj viac bojujúcich strán. Bojujúce strany môžu dnes ľahšie využívať globálne zločinecké siete a trhy na udržanie svojich ťažení. V mnohých regiónoch patria džihádisti k hlavným aktérom, čo komplikuje nastolenie mieru: požiadavky militantov sa ťažko plnia, mnohí lídri s nimi odmietajú rokovať a protiteroristické operácie bránia diplomácii. Je znepokojujúce, že takmer všetky tieto faktory sú prítomné aj v Sudáne, kde boj je vzájomnou konfrontáciou medzi sudánskymi silami (SAF, gen. Burhan) a paramilitantnými silami (RSF, Hemedti) - ale do boja môžu byť vťahované aj ďalšie strany. Bývalí povstalci a iné ďalšie milície, ktoré sa doteraz stránili konfliktu a odmietali si vybrať stranu, by sa mohli zmobilizovať na svoju vlastnú obranu. Čím dlhšie bude kríza trvať, tým väčšie je nebezpečenstvo, že sa do nej zapoja militanti napojení na al-Kájdú alebo ISIS, ktoré už majú vplyv na viacerých afrických bojiskách. Dlhotrvajúca vojna v Sudáne by tak bola zničujúca. Už pred vypuknutím vojny bola približne tretina Sudáncov - viac než 15 mil. - odkázaných na pomoc v núdzi. Ak by humanitárna kríza prerástla do úplnej katastrofy, nestabilita by sa mohla preniesť aj do susedných krajín, ktoré sú slabo pripravené na zvládnutie exodu Sudáncov, alebo cezhraničných bojovníkov. Nikto by nemal podceňovať, aké katastrofálne by bolo sklznutie k dlhotrvajúcemu, totálnemu konfliktu v Sudáne - predovšetkým pre Sudáncov, ale aj v širšom kontexte. V čase, keď iné krízy vyčerpávajú svetový humanitárny systém a mnohé hlavné mestá sú pohltené konfliktom na Ukrajinu, alebo jeho následkami, si svet nemôže dovoliť ďalšiu katastrofálnu vojnu.

Link: <https://www.foreignaffairs.com/sudan/sudan-and-new-age-conflict>